

Ib Laursen ApS
Øster Vedsted Vej 12
6760 Ribe

Haderslev Kommune
Teknik og Klima
Christian X's Vej 39
6100 Haderslev

www.haderslev.dk

Dir. tlf. 29 63 88 67

1. marts 2023 • Sags nr.: 23/3220 • Sagsbehandler: Søren-Peter Andersen

Landzonetilladelse

Haderslev Kommune giver hermed tilladelse til:

- Etablering af en skovsø ca. 650 m² på adressen: Brogårdvej, 6510 Gram, matr.nr. 231 Enderupskov, Gram.

Tilladelsen er meddelt med følgende vilkår:

- Søerne skal placeres som ansøgt på arealet, det vil sige minimum 10 meter fra vandløbet, og der må ikke være forbindelse mellem vandhul og vandløb. Der må ikke ske nogen form for dræning.
- Søen skal etableres uden øer.
- Bredderne ved søen må ikke være stejle end 1:5.
- Det opgravede fyld skal udjævnnes med en maksimal terrænregulering på ½ m på de omgivende arealer eller bortkøres, så der ikke fremkommer volde eller lignende.
- Der må ikke udsættes fisk eller ænder. Der må heller ikke opstilles andehuse, fasangårde eller lignende.
- Der må ikke udlægges foder i eller ved søen. Søen må heller ikke kalkes eller lignende.

Tilladelsen

- forventes offentliggjort den **02-03-23** [Den kan ses på Haderslev Kommunes dialog- og høringsportal](#) - www.blivhoerthaderslev.dk
- kan først udnyttes, når der er gået 4 uger fra offentliggørelsen, og såfremt der ikke er klaget over tilladelsen.
- er givet i medfør af planlovens § 35 og på baggrund af ansøgning - modtaget 6. feb. 2023, med senere supplerende materiale.
- bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 5 år efter, den er meddelt eller ikke har været udnyttet i 5 på hinanden følgende år jf. planlovens § 56, stk. 2.
- erstattet tilladelse af 17. februar 2023 for så vidt angår sø 3. Tilladelsen til sø 4 er forsat gældende.

Vær opmærksom på:

- At søen ikke må anlægges før der foreligger en tilladelse fra Miljøstyrelsen vedrørende fredskov.

Denne tilladelse indeholder følgende afsnit:

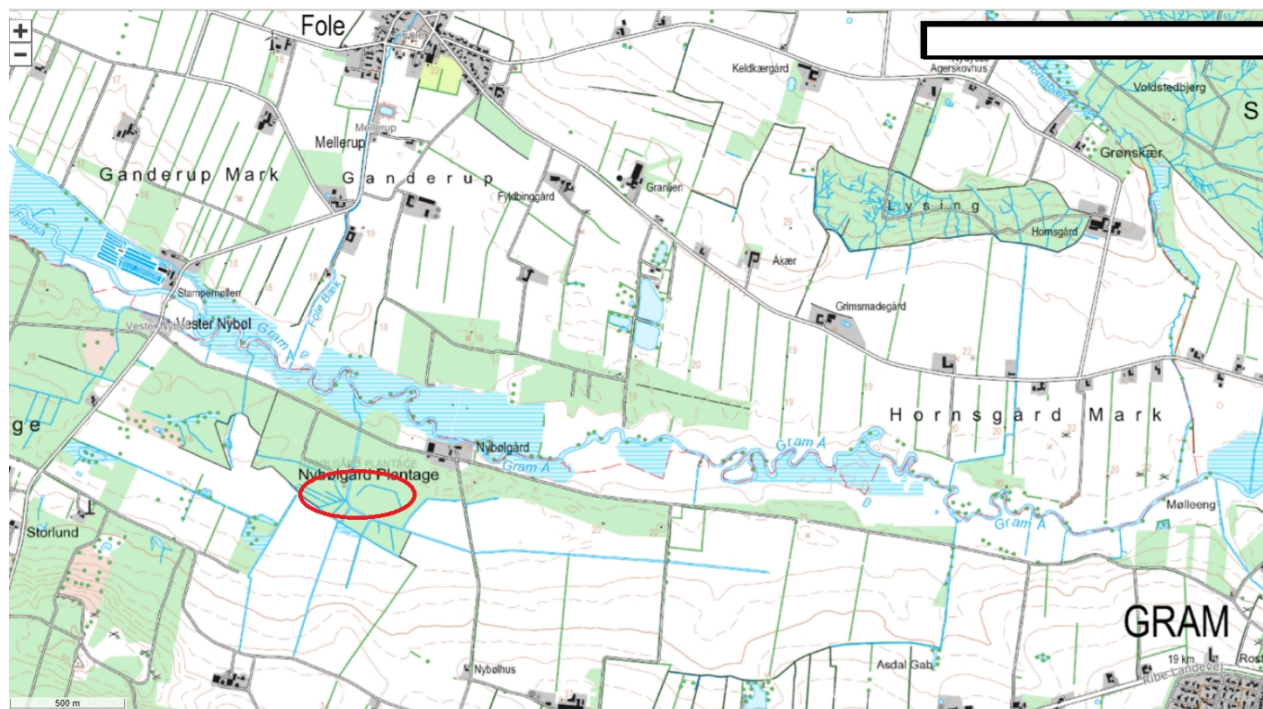
Indhold

Landzonetilladelse.....	1
1 Redegørelse.....	2
2 Kommunens vurderinger.....	6
3 Klagemulighed og offentliggørelse.....	7
Bilag 1 Gennemgang af berørte kommuneplanretningslinjer m.v.....	8
Bilag 2 Klagevejledning.....	11
Bilag 3 Uddrag af relevant lovgivning.....	12

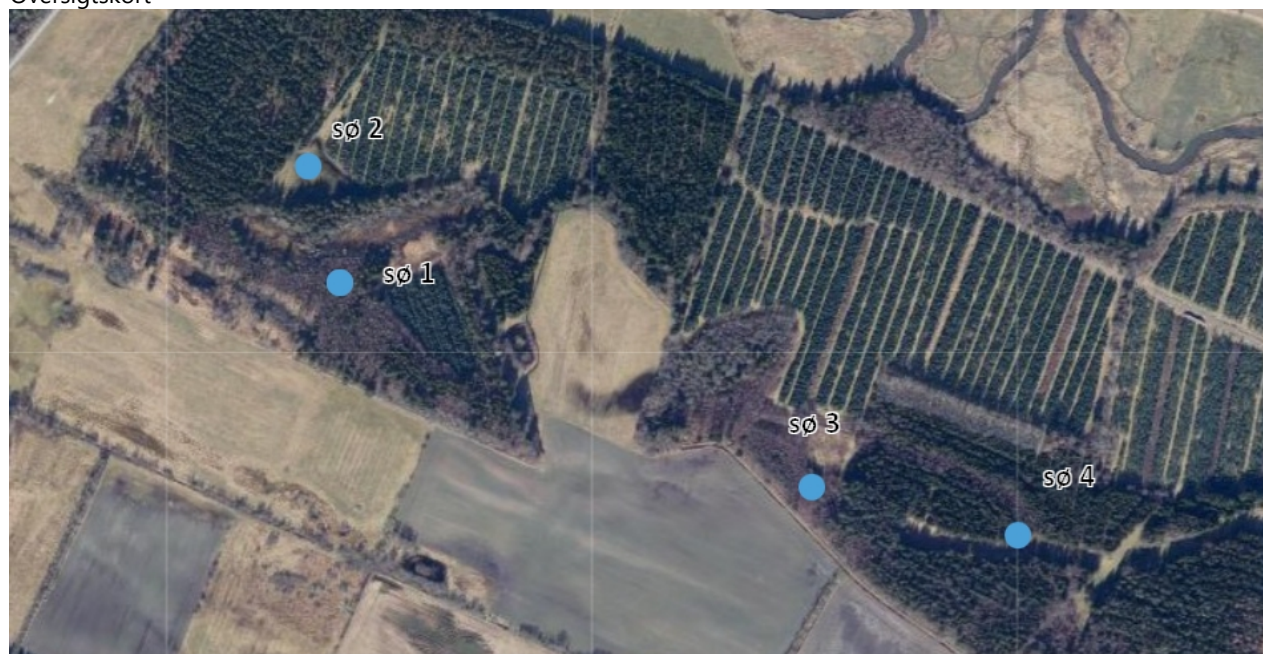
Bilag 4 Landskabsbeskrivelser – landskab og karakterområde	16
--	----

1 Redegørelse

- Der er oprindeligt ansøgt om tilladelse til etablering af 2 skovsøer på adressen: Brogårdvej, 6510 Gram, matr.nr. 231 Enderupskov, Gram
Efter der var givet tilladelse d. 17. februar 2023 til disse, har ejer – jfr. mail af 24. februar 2023- revurderet projektet om ønsker nu at sø nr. 3 på 500 m² kan anlægges med en størrelse på ca. 650 m².

Oversigtskort

Sø 1, 2 og 4 behandles i anden ansøgninger/tilladelser.

1.1 Ansøgning

Tegning af placering fra ansøgning

På vegne af lodsejer Ib Laursen ApS., Øster Vedstedvej 12, 6760 Ribe, ansøges hermed om landzonetilladelse til etablering af 4 skovsøer i Brogård-Nybølgård Plantage ved Gram i Haderslev Kommune.

Beliggenhed: alle søer ligger i ejerlav Enderupskov, Gram. Sø 3-4 ligger på matrikel nr. 231.
Der henvises endvidere til vedlagte kort og fotos.

Der indsendes samtidig ca. enslydende ansøgning til Miljøstyrelsen vedr. tilladelse iht. skovloven, da der er tale om fredskov.

Skoven er en typisk plantage anlagt på sandbund til produktion af nåletræ, herunder en stor andel af pyntegrønt, især nobilis. Området er generelt lavtliggende, syd for Fladsåen, og spredt i skoven ligger flere skovmoser bevokset med løvtræ.

Formålet med projektet er at øge natur- og herlighedsværdier i plantagen. Herunder at skabe mere vand på hidtil drænedede jorder til gavn for flora og fauna. Det foreslås gjort ved etablering af småsøer ved en kombination af tilstopning af grøfter, som ikke har betydning for naboer, og ved afgravning af jord på steder med fugtig bund og dårlig trævækst.

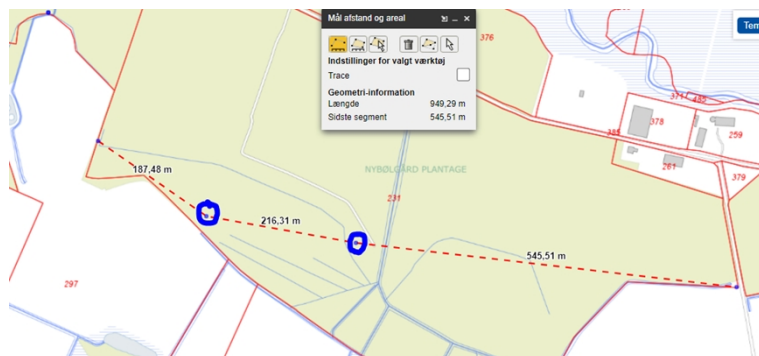
I det beskrives hvert enkelt delprojekt, der benævnes som sø 1-4.

Sø 3: søen anlægges i et skovstykke bevokset med yngre birketræer. En grøft fører regnvand ud ad området til en dyb grøft i skel. Det er tanken at lukke grøften af, så vandet bliver inde i lavningen og samtidig at der graves ned til ca. 100 cm under terræn. Der anlægges flade bredzoner med et anlæg på 1:5 - 1:8. Før etablering af sø fældes alle træer, og opgravede stød og træerødder samt opgravet jord spredes ud omkring søen og jævnes, så hele anlægget tager sig harmonisk ud i landskabet. Træerødder kan fungere som skjulested for smådyr.

Placering af sø 3 set mod sydvest

Vi er sikre på at disse søer vil kunne fremme den lokale natur og biodiversitet med flere muligheder for alt slags vildt fra krondyr til frøer og insekter. Et par traner og den sjældne hedeheg yngler i området, og vil uden tvivl have gavn af at kunne søge føde her.

1.2 Ejendomsoplysninger

Ejendommen er i BBR/ESR registreret som landbrugsejendom med et grundareal på 2416372 m².

1.3 Planforhold

1.3.1 Kommuneplan 2021

- Kommuneplanretningslinjer, der er relevante for det ansøgte:
- [3.4.1](#) Naturområder, herunder de særligt værdifulde naturområder
- [3.4.2](#) Økologiske forbindelser, potentielle økologiske forbindelser og potentielle naturområder
- [3.5.1](#) De bevaringsværdige landskaber

Vurdering af det ansøgte i forhold til disse se bilag 1.

1.4 Planlovens landzonebestemmelser – hovedformål

Hovedformålet med landzonebestemmelserne er at forhindre spredt bebyggelse i det åbne land og dermed sikre en klar grænse mellem by og land. Samtidig skal planloven bidrage til at udvikle landdistrikterne på et bæredygtigt grundlag med respekt for menneskets livsvilkår, bevarelse af dyre- og planteliv og øget økonomisk velstand.

1.5 Øvrige forhold

1.5.1 Grund- og drikkevandsinteresser

Det ansøgte er beliggende i et område med drikkevandsinteresser.

Det er ikke beliggende i et indvindingsopland for et alment vandværk.

I forhold til grundvandsinteresserne vil det ansøgte ikke konflikte, da der hverken udlægges nye erhvervsarealer eller er tale om virksomhedstyper, der sædvanligvis har oplag af, anvender eller frembringer forurenende stoffer eller stofgrupper, der er mobile i forhold til grundvandet.

1.5.2 Fortidsminder

Der er ikke registreret fortidsminder på det ansøgte areal (eller i den nærmere omgivelse).

Hvis der under arbejdet dukker fortidsminder op, skal arbejdet straks standses og Haderslev Museum skal kontaktes. Efter museumslovens § 25 kan den, der udfører et jordarbejde forud for igangsætningen anmode museet om en udtalelse om, hvorvidt arbejdet indebærer en risiko for ødelæggelse af fortidsminder.

1.5.3 Habitatvurdering

Ejendommen er ikke beliggende i et område, der er omfattet af Habitatbekendtgørelse. Afstanden til nærmeste Natura 2000- område (Vadehavet -Ribe å) er ca. 1 km.

Haderslev Kommune har vurderet, at projektet ikke påvirker Natura 2000-området væsentligt, på grund af projektets omfang og karakter samt afstand til Natura 2000-området

Vandløbene i området løber til Gram Å, der løber videre i Fladså og derefter i Ribe Å.

1.5.4 EF-habitatdirektivets bilag IV arter

Det vurderes, at projektets aktiviteter ikke vil medføre væsentlig negativ påvirkning af levesteder og bestande af danske bilag IV arter, idet der ikke sker ændringer i arealanvendelsen, etableres anlæg, eller forekommer udledninger, som kan antages at ville få sandsynlig væsentlig negativ indflydelse, der yderligere vil påvirke de beskyttede arter.

Detaljeret kendskab til de enkelte arters forekomst i området haves dog ikke.

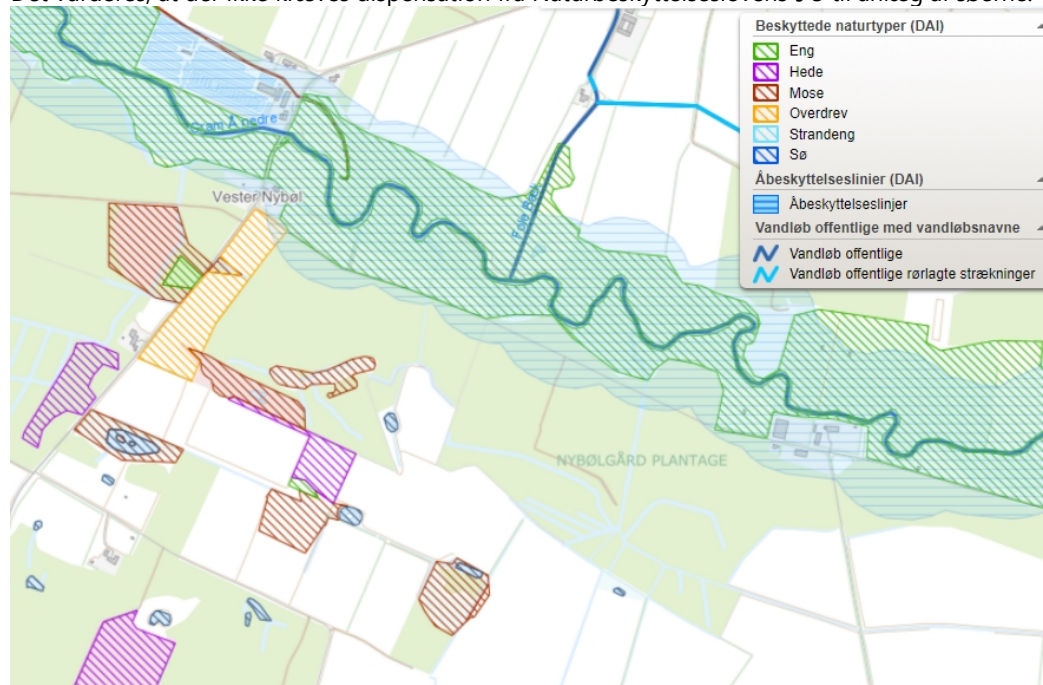
1.5.5 Anden lovgivning (fredskov, VVM og vandløb)

Umiddelbart er etableringen af søer ikke omfattet af VVM-reglerne. Hvis etableringen forudsætter en reguleringssag efter vandløbsloven, er de omfattet. Det samme gælder, hvis søer etableres for at opstuve vand. Dette er ikke tilfældet i nærværende sag.

Etableringen af søerne kræver ikke tilladelse efter vandløbsloven.

Dispensation fra fredskov behandles af Miljøstyrelsen.

Det vurderes, at der ikke kræves dispensation fra Naturbeskyttelseslovens § 3 til anlæg af søerne.

1.6 Naboforhold

Der er ikke foretaget naboorientering jfr. § 35 stk. 4 og 5, da afstanden til nærmeste nabo er ca. ½ km, og der ikke vil være indblik derfra til området, hvorfor det vurderes, at det ansøgte skønnes at have underordnet betydning for naboerne.

2 Kommunens vurderinger

2.1 Krav om landzonetilladelse

Haderslev Kommune vurderer, at det ansøgte kræver landzonetilladelse, idet ejendommen ligger i landzone, og at det ansøgte, ikke er omfattet af planlovens § 36 eller 37.

Haderslev Kommune har vurderet – jf. § 35. stk. 2. – at det ansøgte på grund af sit omfang og placering, ikke er lokalplanpligtigt.

Haderslev Kommune har vurderet at en forøgelse fra 500 m² til 650 m² ligger over bagatelgrænsen, og derfor ikke kan rummes af tilladelsen fra februar måned.

2.2 Vurderinger

Haderslev Kommune har ved denne afgørelse lagt vægt på følgende:

Der er tale om to søer, der anlægges i arealer med fugtig bund og dårlig trævækst.

De to søer vi være med til at forøge biodiversiteten

Søerne vil ikke påvirke det bevaringsværdige landskab.

Kommunens konkrete vurderinger i forhold til kommuneplanens retningslinjer m.v. kan ses i bilag 1.

2.3 Konklusion

Ud fra de kendte forudsætninger og under overholdelse af de i denne tilladelse anførte vilkår vurderes det, at det ansøgte, ikke vil være i konflikt med:

- planlovens landzonebestemmelser og hovedformål
- relevante retningslinjer i kommuneplanen
- øvrig relevant lovgivning
- hensynet til naboer

3 Klagemulighed og offentliggørelse

Haderslev Kommunes afgørelse kan inden 4 uger fra offentliggørelsen (se side 1) påklages til Planklagenævnet, jf. klagevejledning. Klagevejledningen ses i bilag 2.

Rettidig klage efter § 58, stk. 1, nr. 1, har opsættende virkning, medmindre Planklagenævnet bestemmer andet.

[Afgørelsen offentliggøres på Haderslev Kommunes dialog- og høringsportal](http://www.blivhoert.haderslevdk) - www.blivhoert.haderslevdk.

--0--

For spørgsmål kontakt undertegnede på e-mail eller telefon .

Venlig hilsen

Planlægger

Underretning

Kopi af afgørelsen til:

Danmarks Naturfredningsforening

Dansk Ornitologisk Forening

Friluftsrådet

Dansk Fritidsfiskerforbund

Provas

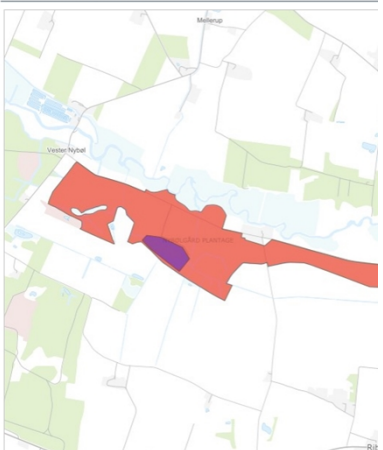
Skovdyrkerne Syd, hfr@skovdyrkerne.dk.

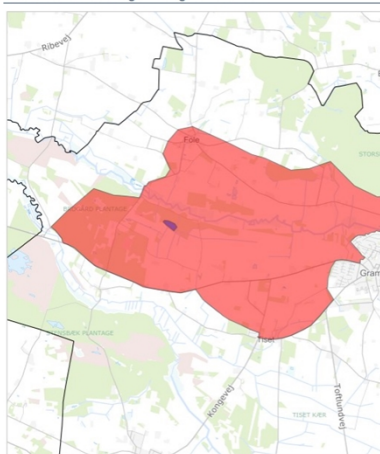
Ravnhøj Consult Jt@ravnhøj.dk

Bilag 1 Gennemgang af berørte kommuneplanretningslinjer m.v.

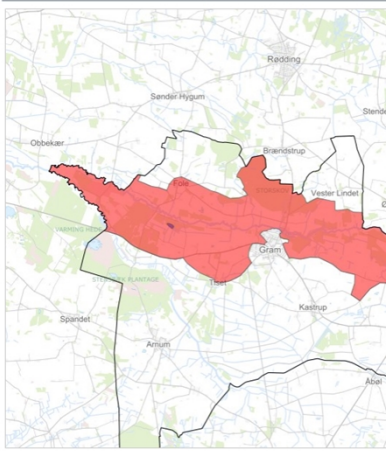
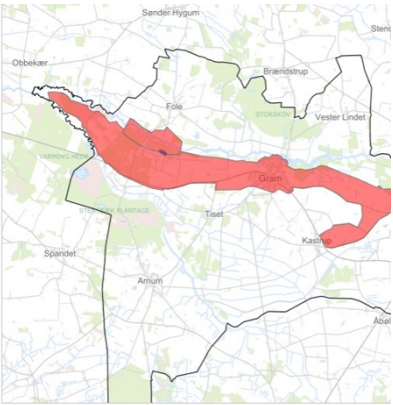
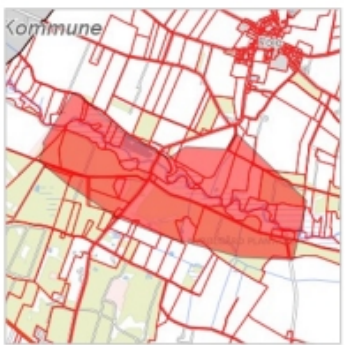
B1.1 Kommuneplanen

Det ansøgte er berørt af følgende retningslinjer:

Retningslinje	Kort	Vurdering
3.2.1 Skovrejsningsområder Områder udpeget til skovrejsningsområder, skal beskyttes mod arealanvendelser og anlæg, der kan virke hindrende for skovtilplantning.	Skovrejsning er uønsket	Da der ikke rejses skov, er der ikke konflikt med retningslinjen.
3.4.1 Naturområder, herunder de særligt værdifulde naturområder Naturområder på land skal bevares og søges udvidet. Naturområderne skal sikres et mangfoldigt og varieret dyre- og planteliv. Hvis der helt undtagelsesvis tillades byggeri eller arealanvendelse, som forringer et naturområde, skal der stilles krav om udlægning af nye naturarealer, så naturværdierne samlet set bliver fastholdt eller forbedret. Dette gælder også for byggeri eller arealanvendelse, som finder sted uden for selve naturområdet, hvis det påvirker naturområdet. Naturområderne må ikke inddrages til anden eller mere intensiv anvendelse, medmindre naturværdierne samlet bliver fastholdt eller forbedret. Hvor byggeri sker op til et naturområde, skal der etableres en fri zone mellem naturområdet og den ny bebyggelse.	3.4.1 KP21 Naturområder KP21 Naturområder navn: Skov GeodataDK Kapitel i Kommuneplanen: 3.4.1.	Det vurderes at anlæg af søen vil medvirke til et mangfoldigt og varieret dyre- og planteliv og at søen ikke vil forringe naturområdet. Der er ikke konflikt med retningslinjen.
3.4.2 Økologiske forbindelser, potentielle økologiske forbindelser og potentielle naturområder I de økologiske forbindelser og potentielle økologiske forbindelser skal dyr og planter naturlige bevægelsesveje styrkes. Her må ændringer i arealanvendelsen, bl.a. etablering af nye, større anlæg, ikke i væsentlig grad forringe dyre- og plantelivets spredningsmuligheder. Ved byggeri, anlæg eller ombygning af veje, jernbaner eller lignende, der vil afskære en økologisk forbindelse, skal		Det vurderes, at søen, med dens forholdsvis begrænsede udstrækning, ikke i væsentlig grad forringer dyre- og plantelivets spredningsmuligheder. Der er ikke konflikt med retningslinjen.

der stilles krav om tiltag, der sikrer hensynet til en mere sammenhængende natur, eller der skal etableres faunapassager, hvor der er behov for det. Bebyggelse, der er erhvervsmæssigt nødvendig for driften af landbrugsejendommen undtaget.										
3.5.1 De bevaringsværdige landskaber De bevaringsværdige landskaber skal som hovedregel friholdes for byggeri og anlæg. Hvor byggeri og anlæg tillades, skal det ske ved, at placering, skala, orientering, farvevalg og arkitektur tilpasses det konkrete landskab. Hermed sikres, at landskabets karakter, herunder de geologiske, kulturhistoriske, oplevelsesmæssige værdier ikke forringes. Ændringer i beplantning, terræn og arealanvendelse inden for bevaringsværdige landskaber skal så vidt muligt tilpasses landskabets karakter. Nye initiativer vil blive vurderet i forhold til landskabspåvirkningen af landskabets karakter, landskabstype og kystorientering. Du finder her et link til Landskabskarakteranalyse for Haderslev Kommune. Du kan også finde rapporten via https://kommuneplan2021.haderslev.dk/media/2615/haderslevkommune-landskabsrapport-dec-2021.pdf	3.5.1 KP21 Bevaringsværdige landskaber <table><tr><th colspan="2">KP21 Bevaringsværdige landskaber</th></tr><tr><td>navn:</td><td>Gram Adal vest for Gram</td></tr><tr><td>områdenummer</td><td>områdenummer: 26</td></tr><tr><td colspan="2">Kilde: Haderslev Kommuneplan 2021</td></tr></table> Se beskrivelse af udpegningsgrundlaget i bilag 4.	KP21 Bevaringsværdige landskaber		navn:	Gram Adal vest for Gram	områdenummer	områdenummer: 26	Kilde: Haderslev Kommuneplan 2021		Idet søen er placeret inde i en bevoksning og af begrænset størrelse og da det opgravede materiale kan fordeles jævnt i området, vurderes det at de ikke vil påvirke landskabet Der er ikke konflikt med retningslinjen.
KP21 Bevaringsværdige landskaber										
navn:	Gram Adal vest for Gram									
områdenummer	områdenummer: 26									
Kilde: Haderslev Kommuneplan 2021										

3.5.2 De større sammenhængende landskaber De større sammenhængende landskaber skal som udgangspunkt friholdes for større byggeri og større tekniske anlæg, som slører de visuelle og landskabelige sammenhænge, påvirker landskabernes uforstyrrede karakter og som har konsekvenser for det karakteristiske og oplevelsesrige i nabolandskaberne. Inden for de større sammenhængende landskaber tillades større byggerier og større tekniske anlæg kun, hvis de ved placering og udformning kan indpasses i landskabet, så de ovenstående hensyn varetages.	3.5.2 KP21 Større sammenhængende landskaber 0 2000 4000 m <table><tr><td>KP21 Større sammenhængende landskaber</td><td></td></tr><tr><td>tema:</td><td>Gram Adal</td></tr><tr><td>Kapitel i Kommuneplanen:</td><td>3.5.2</td></tr><tr><td>Link til Kommuneplanen</td><td></td></tr></table>	KP21 Større sammenhængende landskaber		tema:	Gram Adal	Kapitel i Kommuneplanen:	3.5.2	Link til Kommuneplanen		Søen er ikke omfattet af retningslinjen.
KP21 Større sammenhængende landskaber										
tema:	Gram Adal									
Kapitel i Kommuneplanen:	3.5.2									
Link til Kommuneplanen										
3.5.3 I de særligt værdifulde geologiske beskyttelsesområder må landskabstrækkene og deres indbyrdes overgange og sammenhæng ikke sløres eller ødelægges af gravning, terrænopfyldning, bebyggelse, tekniske anlæg, skovbeplantning eller kystsikring. Der er udarbejdet en baggrundsrapport, som fremgår af dette link. Du kan også finde rapporten via: https://kommuneplan2021.haderslev.dk/media/2461/baggrundsredegørelse-geologiske-beskyttelsesomraader.pdf	Bakkeøranden 0 2000 4000 m <table><tr><td>KP21 Specifik geologisk bevaringsværdi</td><td></td></tr><tr><td>navn:</td><td>Specifikke geologiske bevaringsværdier</td></tr><tr><td>bemærkning/fortklaring:</td><td>Adal, flyvesandsområde og morænelandskab</td></tr></table> 	KP21 Specifik geologisk bevaringsværdi		navn:	Specifikke geologiske bevaringsværdier	bemærkning/fortklaring:	Adal, flyvesandsområde og morænelandskab	Se 3.5.1. De særligt værdifulde geologiske beskyttelsesområder		
KP21 Specifik geologisk bevaringsværdi										
navn:	Specifikke geologiske bevaringsværdier									
bemærkning/fortklaring:	Adal, flyvesandsområde og morænelandskab									
4.1.4 Turismeområder For turismeområder i Haderslev Kommune gælder at fremtidig udvikling og placering af turismedefaciliteter skal tage sit		Søen er ikke turismeanlæg.								

udgangspunkt i Haderslev Kommunes oplevelsesstrategi og dermed i en eller flere af de udpegede temaområder. I kystnærhedszonen kan etablering af ferie- og fritidsanlæg eller udvidelser, der kan sidestilles med nyanlæg, alene ske i turismeområderne. For ferie- og fritidsanlæg i kystnærhedszonen gælder endvidere, at etablering skal ske i forbindelse med eksisterende bysamfund eller større ferie- og fritidsbebyggelser.		
--	--	--

Bilag 2 Klagevejledning

Lov om planlægning

Afgørelser truffet i henhold til § 35, stk. 1 i lov om planlægning, (jf. lovbekendtgørelse nr. 1157 af 01.07.2020 med senere ændringer) kan påklages til Planklagenævnet, jf. § 58, stk. 1 nr. 1.

Klageberettigede efter § 58 er miljøministeren og i øvrigt enhver med retlig interesse i sagens udfald, jf. § 59, stk. 1. Klageberettigede er endvidere jf. 59, stk. 2, landsdækkende foreninger og organisationer, der som hovedformål har beskyttelsen af natur og miljø eller varetagelsen af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen, på betingelse af:

- at foreningen eller organisationen har vedtægter eller love, som dokumenterer dens formål, og
- at foreningen eller organisationen repræsenterer mindst 100 medlemmer.

Du klager via Klageportalen, som du finder et link til her: www.naevneneshus.dk.

Du logger på ligesom du plejer. Typisk med MitID/Nem-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen.

En klage skal være indgivet inden 4 uger efter at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. I tilfælde, hvor en afgørelse træffes indirekte og således ikke meddeles eller offentliggøres, regnes fristen fra det tidspunkt, hvor klageren har fået kendskab til afgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag. Dette følger af bekendtgørelse nr. 130 af 28. januar 2017 §2 om udnyttelse af tilladelser, frist for indgivelse af klage, mv.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på 900 kr. (privatperson) eller 1800 kr. (for virksomheder og organisationer). Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen. Et indbetalt gebyr tilbagebetales, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Planklagenævnets kompetence.

Planklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Planklagenævnet afviser din klage, hvis du sender den uden om klageportalen, medmindre du forinden er blevet fritaget for brug af klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Planklagenævnet. Nævnet afgør herefter, om du kan fritages for at bruge klageportalen. [Se betingelser for at blive fritaget her.](#)

Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Planklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Planklagenævnets afgørelser kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Hvis du ønsker kommunens eller klagemyndighedens afgørelse prøvet ved domstolene, skal du anlægge sag inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt. For afgørelser, der er offentligt bekendtgjort, regnes søgsmålsfristen fra bekendtgørelsen, jf. § 62 i Lov om planlægning.

[Der henvises i øvrigt til Planklagenævnet hjemmeside https://naevneneshus.dk/](https://naevneneshus.dk/)

Bilag 3 Uddrag af relevant lovgivning

Planloven - Lov om planlægning, jf. lovbekendtgørelse nr. 1157 af 01.07.2020 med senere rettelser.

- § 1 Loven skal sikre en sammenhængende planlægning, der forener de samfundsmæssige interesser i arealanvendelsen, medvirker til at værne om landets natur og miljø og skaber gode rammer for vækst og udvikling i hele landet, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag med respekt for menneskets livsvilkår, bevarelse af dyre- og planteliv og øget økonomisk velstand.
- Stk. 2. Loven tilsigter særlig,
- 1) at der ud fra en planmæssig og samfundsøkonomisk helhedsvurdering sker en hensigtsmæssig udvikling i hele landet og i de enkelte kommuner og lokalsamfund,
 - 2) at der skabes og bevares værdifulde bebyggelser, bymiljøer og landskaber,
 - 3) at skabe gode rammer for erhvervsudvikling og vækst,
 - 4) at de åbne kyster fortsat skal udgøre en væsentlig naturværdi og landskabelig værdi,
 - 5) at biodiversiteten understøttes, og at forurening af luft, vand og jord samt støjulempere forebygges,
 - 6) at offentligheden i videst muligt omfang inddrages i planlægningsarbejdet, og
 - 7) at alsidighed i boligsammensætningen fremmes gennem mulighed for planlægning for almene boliger i byerne.
- § 35 I landzoner må der ikke uden tilladelse fra kommunalbestyrelsen foretages udstykning, opføres ny bebyggelse eller ske ændring i anvendelsen af bestående bebyggelse og ubebyggede arealer, jf. dog §§ 5 u og 36-38.
- Stk. 2. Tilladelse efter stk. 1 til udstykning, bebyggelse eller ændret anvendelse, som er omfattet af reglen om lokalplanpligt i § 13, stk. 2, kan først meddeles, når de fornødne bestemmelser i kommuneplanen er endeligt vedtaget og den fornødne lokalplan er offentligt bekendtgjort.
- Stk. 3. For arealer i kystnærhedszonen uden for udviklingsområder, jf. § 5 a, må tilladelse efter stk. 1 kun meddeles, hvis det ansøgte har helt underordnet betydning i forhold til de nationale planlægningsinteresser i kystområderne, jf. dog §§ 4 a og 5.
- Stk. 4. Tilladelser efter stk. 1 kan først meddeles, når der er forløbet 2 uger efter, at kommunalbestyrelsen har givet skriftlig orientering om ansøgningen til naboerne til den omhandlede ejendom.
- Stk. 5. Bestemmelsen i stk. 4 gælder ikke, hvis det ansøgte efter kommunalbestyrelsens skøn, er af underordnet betydning for naboerne.
- Stk. 6. Ansøgeren skal have skriftlig meddelelse om afgørelser efter stk. 1.
- Stk. 7. En afgørelse efter stk. 1 skal indeholde oplysning om kredsen af klageberettigede efter § 59 og om regler for indgivelse og behandling af klage.
- Stk. 8. Tilladelser efter stk. 1 skal offentliggøres. Offentliggørelse kan ske udelukkende digitalt. Offentliggørelse kan dog undlades, hvis tilladelsen er i overensstemmelse med en offentligt bekendtgjort lokalplan.
- Stk. 9. Offentliggørelsen af en tilladelse efter stk. 1 skal indeholde oplysning om kredsen af klageberettigede efter § 59 og om regler for indgivelse og behandling af klage.
- Stk. 10. Kommunalbestyrelsen kan meddele tilladelse efter stk. 1 til etablering af flere boligenheder i eksisterende bygninger i landzone, som er egnede hertil. Det er en forudsætning, at boligenhederne indrettes uden væsentlig om- eller tilbygning. De nye boligenheder er ikke omfattet af retten til at udvide til 500 m² efter § 36, stk. 1, nr. 10, og kan ikke overgå til anvendelse til fritidsboliger efter § 36, stk. 1, nr. 11
- § 36 Tilladelse efter § 35, stk. 1, kræves ikke til:
- 1) Udstykning efter § 10, stk. 1 og 3, i lov om landbrugsejendomme, til samdrift med en bestående landbrugsejendom.
 - 2) Udstykning af en skovejendom efter § 6, stk. 1, nr. 6 og 7, i lov om landbrugsejendomme.
 - 3) Byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for driften af den pågældende landbrugsejendom, landbrugsbedrift, bortset fra husdyranlæg, eller skovbrugsejendom eller for udøvelse af fiskerierhvervet, jf. dog stk. 2.

- 4) Mindre byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for driften af eksisterende dambrug på en landbrugsejendom.
 - 5) Ibrugtagning af bebyggelse eller arealer til landbrug eller skovbrug eller til brug for udøvelse af fiskerierhvervet.
 - 6) Udstykning, byggeri eller ændret anvendelse i det omfang, dette er påbudt i en afgørelse efter §§ 19 d-19 f eller bestemt i en fredning efter lov om naturbeskyttelse eller udtrykkeligt er tilladt i en lokalplan, der er tilvejebragt efter reglerne i denne lov.
 - 7) Indvinding af råstoffer i jorden.
 - 8) Opførelse af garager, carporte, udhuse, drivhuse og lignende bygninger på højst 50 m², når disse opføres i tilknytning til enfamiliehuse eller sommerhuse og byggeriet ikke medfører oprettelse af en ny bolig.
 - 9) Byggeri, der i bygningsreglement er fritaget for krav om byggetilladelse, og som etableres til brug for offentlige trafik-, forsynings- eller varslingsanlæg eller radio- og tv-modtagelse.
 - 10) Til- og ombygning af helårshus, hvorved husets samlede bruttoetageareal ikke overstiger 500 m², jf. dog stk. 7.
 - 11) Helårsboligs overgang til anvendelse som fritidsbolig.
 - 12) Genoptagelse af helårsbeboelse af boliger, som midlertidigt har været anvendt til fritidsformål i henhold til en tilladelse i medfør af § 41 a eller et af kommunalbestyrelsen meddelt samtykke i medfør af lov om midlertidig regulering af boligforholdene.
 - 13) Udstykning, der foretages på grundlag af en erhvervelse efter lov om jordfordeling og offentligt køb og salg af fast ejendom til jordbrugsmæssige formål m.m. (jordfordelingsloven) til et regionalt jordkøbsnævns formål.
 - 14) Opførelse eller indretning i eksisterende bebyggelse af en bolig på en landbrugsejendom, hvis areal overstiger 30 ha, når den nye bolig skal benyttes i forbindelse med et generationsskifte eller til en medhjælper.
 - 15) Tilbygning med indtil 500 m² på en ejendom, jf. stk. 4 og § 37, stk. 1, til udvidelse af en mindre erhvervsvirksomhed i det åbne land, som lovligt er etableret i en tidligere landbrugsbygning.
 - 16) Tilbygning til en mindre butik i landzone, der er etableret i en overflødiggjort bygning, når butikkens samlede bruttoetageareal efter udvidelsen ikke overstiger 250 m², jf. stk. 5.
 - 17) Panelantenner til mobilkommunikation med tilhørende radiomoduler og transmissionslinks i neutrale farver, som opsættes på eksisterende master, der anvendes til offentlig mobilkommunikation, siloer eller høje skorstene, når bebyggelsens højde ikke dermed forøges.
 - 18) En pensionists personlige ret til at benytte en fritidsbolig, herunder en lokalplanlagt fritidsbolig, til helårsbeboelse, når pensionisten har ejet ejendommen i 1 år, jf. dog stk. 8-11.
 - 19) Teknikskabe i neutrale farver med en grundplan på maksimalt 2 m² og en højde på maksimalt 2,5 m til brug for de antenner, der er nævnt i nr. 17 og som opsættes på eller umiddelbart ved masten, siloen eller skorstenen.
 - 20) Tilbygning med indtil 500 m² på en ejendom til udvidelse af en erhvervsvirksomhed i landzone, som lovligt er etableret i en overflødiggjort bygning, jf. dog stk. 5 og § 37, stk. 2.
- Stk. 2. Der kræves dog tilladelse efter § 35, stk. 1, for så vidt angår beliggenheden og udformningen af bygninger som omhandlet i stk. 1, nr. 3 og 14, der opføres uden tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer. Nye beboelsesbygninger omfattet af stk. 1, nr. 3, kan etableres op til 50 m væk fra eksisterende bebyggelse. Det skal dog ske ud fra kommunalbestyrelsens konkrete vurdering, således at afstanden har en passende proportionalitet med bebyggelsernes størrelse. For så vidt angår gyllebeholdere, skal der meddeles tilladelse til en af hensyn til markdriften ønsket placering, medmindre væsentlige hensyn til landskab, natur og miljø samt naboer afgørende taler imod placeringen. En tilladelse skal være betinget af, at gyllebeholderen afskærmes med beplantning, og at gyllebeholderen skal fjernes, når den ikke længere er nødvendig for driften.
- Stk. 3. Der kan kun i særlige tilfælde meddeles tilladelse efter § 35, stk. 1, til frastykning af en bolig, der er opført på en landbrugsejendom i henhold til bestemmelsen i stk. 1, nr. 14.
- Stk. 4. Bestemmelserne i stk. 1, nr. 14 og 15, gælder ikke inden for klitfrednings- og strandbeskyttelseslinjen efter naturbeskyttelsesloven.

- Stk. 5. Bestemmelserne i stk. 1, nr. 16 og 20, gælder ikke inden for klitfrednings- og strandbeskyttelseslinjen efter naturbeskyttelsesloven og i kystnærhedszonen uden for udviklingsområder.
- Stk. 6. Stk. 1 finder ikke anvendelse på campinghytter.
- Stk. 12. Bestemmelsen i stk. 1, nr. 18, gælder ikke inden for støjkonsekvensområder omkring lufthavne reguleret efter denne lov, sikkerhedszoner omkring risikovirksomheder og forsvarets øvelsespladser og skyde- og øvelsesterræner. Hvis kommunalbestyrelsen meddeler en pensionist en personlig tilladelse efter § 35, stk. 1, til at benytte en fritidsbolig til helårsbeboelse inden for områderne nævnt i 1. pkt., kan fastsatte vilkår for virksomheder i regler eller afgørelser efter miljøbeskyttelsesloven ikke skærpes som følge af denne benyttelse af boligen.
- § 37 Bygninger, der ikke længere er nødvendige for driften af en landbrugsejendom, kan uden tilladelse efter § 35, stk. 1, tages i brug til håndværks- og industrivirksomhed, mindre butikker, liberale erhverv, forenings- og fritidsformål og en bolig, jf. dog stk. 4 og 6, samt lager- og kontorformål m.v. på betingelse af:
- 1) at virksomheden eller boligen etableres i bestående bygninger, der ikke om- eller tilbygges i væsentligt omfang,
 - 2) at bygningerne ikke er opført inden for de seneste 5 år, og
 - 3) at byggeriet ikke er opført uden landzonetilladelse i henhold til § 36, stk. 1, nr. 3, som erhvervsmæssigt nødvendigt for en bedrift.
- Stk. 2. Andre overflødiggjorte bygninger end de i stk. 1 nævnte kan uden tilladelse efter § 35, stk. 1, tages i brug til håndværks- og industrivirksomhed, mindre butikker, liberale erhverv, forenings- og fritidsformål og en bolig, jf. dog stk. 4 og 6, samt lager- og kontorformål m.v., hvis
- 1) virksomheden eller boligen etableres i bestående bygninger, der ikke om- eller tilbygges i væsentligt omfang,
 - 2) bygningen ikke er opført inden for de seneste 5 år og
 - 3) bygningen ikke er beliggende inden for klitfrednings- og strandbeskyttelseslinjen eller i kystnærhedszonen uden for udviklingsområder.
- Stk. 3. I tilknytning til de bygninger, der er nævnt i stk. 1, kan der endvidere etableres et mindre ikke skæmmende oplag efter kommunalbestyrelsens nærmere bestemmelse.
- Stk. 4. Er der flere tidligere bygninger på en ejendom, kan der kun etableres en bolig efter stk. 1 og 2 i én af disse bygninger.
- Stk. 5. Der kan ikke efter stk. 1 og 2 indrettes mindre butikker og en bolig i overflødiggjorte bygninger, der er beliggende inden for klitfrednings- og strandbeskyttelseslinjen.
- Stk. 6. Der kræves dog tilladelse efter § 35, stk. 1, til ændret anvendelse af bygninger som omhandlet i stk. 1 og 2 i følgende områder:
- 1) Statsligt og kommunalt udpegede støjkonsekvensområder omkring flyvepladser godkendt efter luftfartslovens § 55, lægehelikopterflyvepladser, militære flyvepladser, forsvarets skydebaner, forsvarets øvelsespladser og skyde- og øvelsesterræner og vindmøller og
 - 2) de af kommunalbestyrelsen udpegede konsekvensområder omkring tekniske anlæg, vindmøller og støjende fritidsanlæg m.v., jf. § 11 a, stk. 1, nr. 29.
- § 38 Anvendelse af bygninger til den virksomhed, der er nævnt i § 37, må kun ske efter forudgående anmeldelse til kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsen skal påse, om betingelserne efter § 37 er opfyldt. Såfremt kommunalbestyrelsen ikke har gjort indsigelse inden 2 uger fra den dag, anmeldelsen er modtaget, kan bygningerne tages i brug.
- Stk. 2. Opførelse af byggeri i henhold til § 36, stk. 1, nr. 3 og 4, må kun ske efter forudgående anmeldelse til kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsen skal påse, om betingelserne efter § 36, stk. 1, nr. 3, er opfyldt, og vurdere, om byggeriet opføres som erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift eller for den landbrugsbedrift, som består af den pågældende ejendom og andre ejendomme og arealer. Har kommunalbestyrelsen ikke gjort indsigelse inden 2 uger fra den dag, anmeldelsen er modtaget, kan byggeriet opføres.

- Stk. 2. En tilladelse efter § 35, stk. 1, bortfalder, medmindre andet udtrykkeligt fremgår af tilladelsen, hvis den ikke er udnyttet, inden 5 år efter at den er meddelt, eller ikke har været udnyttet i 5 på hinanden følgende år, jf. dog § 4 a, stk. 8, og § 5, stk. 3.
- Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan i tilladelser efter § 35, stk. 1, fastsætte en længere frist end 5 år, dog maksimalt 10 år, til genopførelse af en bolig, såfremt der samtidig stilles krav om nedrivning af den hidtidige bolig.
- § 58 Til Planklagenævnet kan påklages:
- 1) Kommunalbestyrelsens afgørelser efter § 35, stk. 1, jf. dog § 4 a, stk. 4, og § 5, stk. 4.

Databeskyttelsesloven - Rettigheder efter Lov om behandling af personoplysninger (lov nr. 502 af 23. maj 2018 med senere ændringer) - også kaldet Databeskyttelsesloven

Databeskyttelsesloven giver borgere nogle rettigheder i forhold til de oplysninger, Haderslev Kommune indsamler om dig og din ejendom, og som kommunen behandler på edb eller i manuelle registre.

Indsamling og registrering af oplysninger

Kommunen har ret til at indhente oplysninger i forbindelse med de sager, som skal behandles af kommunen.

I kommunens sagsdokumentsystem registreres oplysninger, som omfatter adresse, matr.nr. og sagsindhold, herunder sagsparter.

Videregivelse af oplysninger

De oplysninger, kommunen indsamler, kan blive udvekslet mellem region, nabokommuner og styrelser i det omfang, data skal anvendes ved flere myndigheders administration efter Planloven.

Ved aktindsigt kan der blive udleveret oplysninger fra registeret.

Oplysninger kan også videregives til statistiske eller forsikringsmæssige formål.

Oplysningerne kan, eller er, eller vil blive gjort offentlig tilgængelige på Haderslev Kommunes hjemmeside og Planinfo.dk.

Indsigt i oplysninger

Borgere kan henvende sig til kommunen og få oplyst, om Haderslev Kommune behandler oplysninger om dem og i så fald, hvilke oplysninger der anvendes, hvad formålet er, hvor oplysningerne stammer fra, og hvem der modtager oplysningerne.

Ret til at gøre indsigelse over for behandling af oplysninger

Hvis man opdager, at der er fejl i de oplysninger, kommunen behandler, eller hvis oplysningerne er vildledende, kan man gøre opmærksom på det. Haderslev Kommune kan så rette oplysningerne.

Klage over Haderslev Kommunes behandling af oplysninger

Hvis man mener, at kommunen ikke har tilgodeset ens rettigheder efter Persondataloven, eller hvis man i øvrigt vil vide mere om rettigheder efter loven, kan henvendelse ske til Haderslev Kommune, Christian X's Gade 39, 6100 Haderslev, tlf. 74 34 34 34.

Klager over kommunens behandling af oplysninger om ejendomme skal ske til Datatilsynet, Borgergade 28, 5., 1300 København K.

Bilag 4 Landskabsbeskrivelser – landskab og karakterområde

Område Gram Å dal vest for Gram

Landskabskarakterområde:
Gram Å hedeslette og Gram Bakkeø

Vurdering:
Særligt karakteristisk, God tilstand, Særligt oplevelsesrigt

Beskrivelse:

Geologi, terræn og vandløb

Den flade hedeslette mellem Rødding og Gram bakkeø.

Bakkeøkanter fra Rødding og Gram Bakkeø.

Anvendelse og kulturhistorie

Enkelt struktur af rektangulære markstykker, adskilt af lange lige levende hegn vinkelret på åløbet samt fugtige enge omkring åen. Plantagerne på nordsiden af Gram bakkeø.

Bykant til Gram Vest.

Der er udstykningslandskab med statshusmandsbrug udstykket fra Ballegård og Nybøl efter Genforeningen.

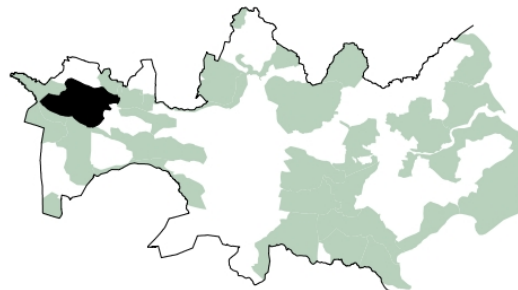
Herregårdslandskab ved Nybøl og Gram Slot. Smukt indplaceret ved ådal, omgivende park, store marker og skov.

Ved Lysing findes et agersystem fra ældre jernalder (500 f. Kr. - 200 e. Kr.).

De særlige oplevelser

De kulturhistoriske fortællinger. Samspillet mellem de forskellige bebyggelser landsbyen Fole, husmandsudstykningskerne, herregårds-landskaberne ved Nybøl og Gram og Gram slot.

Kun synligt fra luften er Lysing, syd for skoven Lysing.

136

137

=

K10 Gram Å hedeslette

Landskabskarakterbeskrivelse

Landskabets bærende karaktertræk er den flade hedeslette mellem to bakkeøer, som gennemløbes af Gram Å. Karakteristisk for området er den enkle struktur af rektangulære markstykker adskilt af lange, lige levende hegn vinkelret på åforløbet samt fugtige enge omkring åen. Karakteristisk for området er også den sparsomme bebyggelse, som består af spredte større gårde, ofte placeret ved overgangen til bakkeøerne, samt enkelte mindre landsbyer og bebyggelser. Kontrasterende til dette er Nustrup Plantage og det særlige herregårdslandskab omkring Gram Slot, som kendetegnes ved placeringen ved åen, de store marker med hegn og solitære træer, bebyggelsen og parkanlæg. Skalaen er overvejende stor.

Vurdering

Karakterstyrke: God

Strukturen og arealanvendelsen i området er i overensstemmelse med naturgrundlaget. Både markstrukturen og herregårdslandskabet omkring Gram Slot er forholdsvis velbevaret. Det geologiske grundlag er letafslæsligt.

Tilstand: Middel/god

Landskabets oprindelse kan aflæses klart, og strukturen er velbevaret. Gram Å er flere steder genslynget. Bebyggelsen er generelt velholdt. Den østlige del af hedesletten er både den mest karaktersvage og samtidig let præget af tekniske anlæg, mens den centrale og vestlige del har mere karakterstyrke og opleves uforstyrret.

Oplevelsesværdier: Gode

Området rummer gode oplevelsesmuligheder især i den centrale del omkring Gram Slots bevaringsværdige herregårdslandskab, hvor hedesletten mellem de to bakkeøer også er smallest, og man derfor tydeligt oplever de landskabelige træk. Den vestlige del af karakterområdet rummer fine natur- og landskabsoplevelser omkring åen, plantagerne og Nybøl.

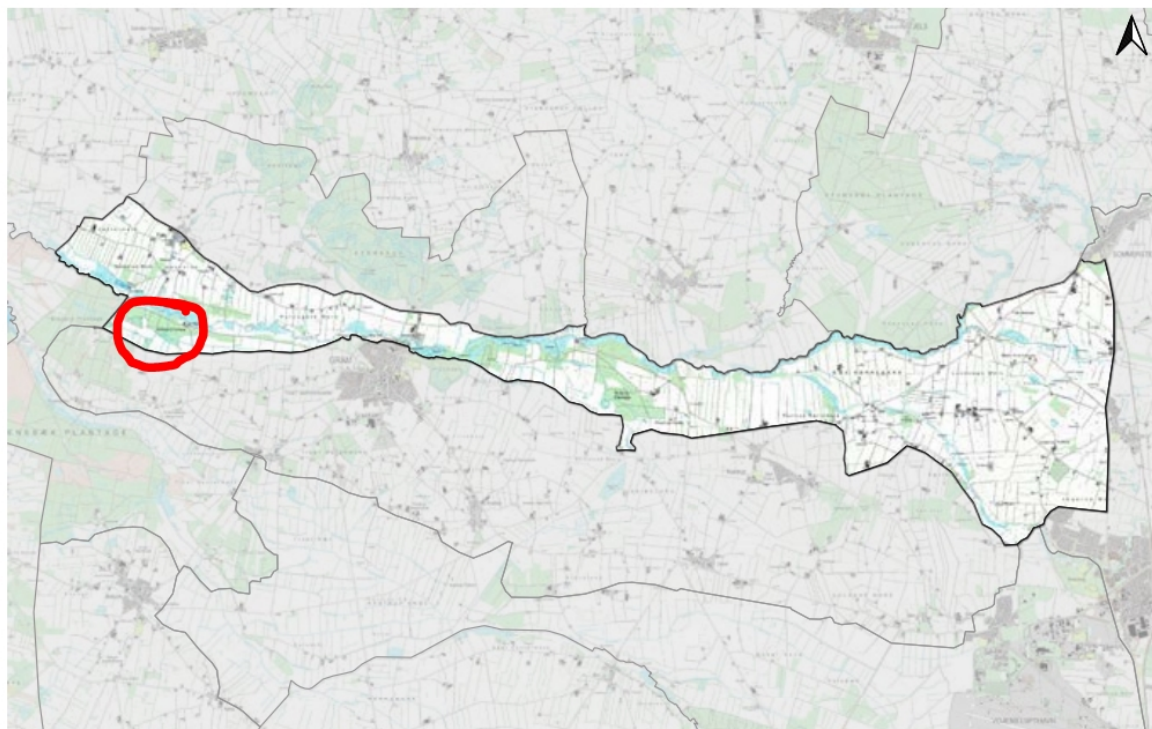
Sårbarhed: Stor

Landskabet er særligt i den centrale og vestlige del sårbart over for tekniske anlæg og større byggerier, samt ændringer i markstrukturen og de levende hegn. Området er desuden sårbart over for yderligere plantagedrift, som kan sløre terrænet og muligheden for at opleve helheden i landskabstrækket.

Målsætning: ?

80

K10 Gram Å Hedeslette

81

Kulturgeografisk beskrivelse

Karakterområdet omfatter ...

Bevoknings- og dyrkningsform

Den nordlige del af Brogård Plantage, Nybølgård Plantage, Nustrup Plantage, samt mindre beplantninger. Plantagerne i området er prægede af nåleskov.

Områdets hegnstruktur kendetegnes ved mange parallelle nord-syd gående hegn vinkelret på Gram Å. Hegnsstrukturen er karakteristisk i den østlige og vestlige ende af karakterområdet, mens den ikke opleves i området mellem Gram Slot og Nustrup Plantage. I dette område er der ikke mange beskyttede jorddiger, bortset fra en mindre koncentration nordvest for Vester Lindet.

Det dominerende vandløb i karakterområdet er Gram Å, som i den østlige del af hedesletten omkring Oksenvad Hede opstår ved, at vandløbene Jels Å, Nørreåen og Elkær Bæk flyder sammen. I kommunens vestligste punkt løber Gram Å sammen med Gelsåen og bliver dermed en del af Ribe Å-systemet.

Bebyggelsesstruktur

I den vestlige ende findes landsbyen Fole, som ligger ved foden af Rødding Bakke og bebyggelse omkring Gram Slot i udkanten af Gram. I den østlige ende findes landsbyen Lundsby og den mindre bebyggelse Bæk. Derudover spredte fritliggende gårde af forskellig karakter. Generelt er der kun lidt bebyggelse på hedesletten omkring ådalen.

Ballegård ved Fole var domænegård i den tyske tid, hvorefter gården blev overtaget af den danske stat, hvorefter der i 1950 blev udstykket fem husmandsbrug fra gården.

Kulturhistoriske helheder og enkeltelementer

Det mest kendte og enestående ved egnen omkring Gram er slottet med den tilhørende park og ladegård, som tilsammen udgør et smukt bevaret herregårdsmiljø. Gram Slot er en i Sønderjylland enestående helhed, idet

82

slottet er den eneste privatejede herregård i landsdelen, der har overlevet som produktionsenhed op til vor tid. Centralt er naturligvis det trefløjede slot, som ligger på en lille holm i Slotsøen i den nordligste del af Gram. Søen er ikke naturlig, men er dannet ved en opstemning af det vandrige åløb. En fredet dæmning fører fra slotsholmen over til Gramgård, og et sluseværk regulerer vandet og leder det tilbage i det gamle åløb.

Slottet blev opført af slægten Reventlow i 1500-tallet, men har haft en middelalderlig forgænger, der kendes fra de skriftlige kilder og nævnes som kongens private ejendom allerede i 1231. Borgen har antageligt fra begyndelsen ligget, hvor den endnu er placeret. Slottet består af tre fløje opført i teglsten. Østfløjen er den ældste, opført omkring 1500 og ombygget ca. 100 år senere. Sydfløjen opførtes ca. 1670 og vestfløjen omkring 1750.

Nord for slottet ligger det smukke parkanlæg. Den første have omkring slottet anlagdes allerede i slutningen af 1600-tallet med terrasser, vandfald og fontæner. For enden af midteralléen var opført en grotte-pavillon med kulørte vinduer og kuppel. 1716 anlagdes en fontæne, som kunne føre vandet ind i slottet og til lysthaverne. Omkring 1750 blev haven omlagt i fransk stil, og fra denne tid stammer den store allé i havens sydside, samt de lange bøgealléer. Muren, som omslutter parken, er fra 1770'erne. Der er kun levnet lidt af det oprindelige haveanlæg, blandet andet et vandreservoir.

Nord for slottet ligger slottets ladegård, Gramgård, som stadig er i brug. Gården er opført omkring 1800, men er ombygget 1884 og 1959. Stuehuset er fra 1859. Øst for gården ligger endnu marker, der har bevaret karakteren af herregårdsmarker – store marker uden adskillelse af læhegn. Over for slottet ligger slotsmøllen, som altid har hørt under Gram Slot. I 1922 omdannedes møllen til elektricitetsværk. Ud mod vejen ligger desuden Slotskroen, hvis hovedbygning stammer fra 1714, samt Den gamle kro, hvis hovedbygning er fra midten af 1800-tallet. Desuden indgår elektricitetsværket i kulturmiljøet. Gram Slot er i dag en større turistattraktion med mange events.

Gram Slot

I den østlige ende af Nybølgård Plantage ligger den restaurerede hovedgård Nybølgård meget smukt i landskabet lige syd for åen. Hovedgården Nybøl var tidligere et selvstændigt gods, som dog siden sidst i 1700-tallet har hørt under Gram Slot.

En velbevaret del af Hærvejen løber gennem området fra sydøst (Vojensgård) mod nordvest over Tingvad Bro og Slevad Bro til Stursbøl.

Engvandingsanlæggene syd for Fole og Harreby ved Gram Å er et værdifuldt kulturmiljø, som består af omfattende vandingsanlæg skabt i årene 1874-83. Ideen bag vandingsanlæggene var, at man ved at lede vandet ud over engene kunne udnytte de gødningsstoffer, som er i åvandet. Engvandingen fungerede tilmed som et stort rensningsanlæg. Anlæggene består af betydelige jordanlæg, hvor mange tons jord har måtte flyttes for at grave adskillige kanaler og grøfter og anlægge sluser og diger. Med tiden blev anlægget for dyr, hvorefter man ophørte med at benytte det. Anlæggene blev voldsomt ødelagte i forbindelse med snæbel-projektet og ved nedlæggelse af engvandingslavene.

Inden for et større areal omkring Nustrup Plantage, Skibelundvej og Nustrup findes et stort antal fredede og overpløjede gravhøje, hvoraf 10 ligger i plantagen (4.000-1.000 f. Kr.). Der er tale om et velbevaret oldtidslandskab, hvor man kan få et indtryk af gravhøjenes spredning og placering i landskabet.

På området ved Fyrskov, nord for Billund Bæk, ligger en højklunge på mere end 40 gravhøje, hvoraf de fleste er overpløjede og kun enkelte er fredede. Højklungen ligger hovedsageligt ovenfor og på kanten af en markant sydvendt skrænt, men interessant ses også en gruppe høje liggende ved foden af skrænten. Højene er karakteristisk placeret omkring et vejforløb og et vadested over bækken. Højene dateres bredt til 4.000 til 1.000 f. Kr.

Tekniske anlæg

I området ses enkelte vindmøller ved Kestrup og Fole og mindre højspændingsledninger.

83